

NEKAJ PODATKOV O ANTONU SOVRETU IN NJEGOVI ROKOPISNi ZAPUŠČINI

1

O Antonu Sovretu, „slovenskem Aristarhu“, kot ga je duhovito označil Josip Jurca, je Živa antika že poročala; nekrolog ob njegovi smrti je napisal prof. Milan Grošelj (ŽA 12, 1963, 406). Sam sem skušal dati kolikor mogoče popolno podobo njegove osebnosti in dejavnosti v Slovenskem biografskem leksikonu III (1967), 414—416. Vendar sem v svoji bibliografiji prezrl nekaj pomembnih podatkov, ki naj jih tu dopolnim.

Na prvem mestu naj omenim nekrolog, ki ga je Jože Kastelic objavil v Zgodovinskem časopisu 18 (1965), 251—254, in ki osvetljuje predvsem lik Sovreta kot zgodovinarja.

V prispevku za SBL sem zapisal, da je Sovrè začel svojo literarno pot s črticami, ki jih je kot gimnazijec pod psevdonimom Miranov leta 1905 objavljal v Slovenskem narodu. Verjetno pa je Sovrè tudi še pozneje pisal podlistke in feljtone. Tako sem npr. v Slovenskem narodu 1927 št. 18 (23. jan. 1927) zasledil feljton *Izgubljena pisma* (pisana so v različnih slovenskih narečjih). Avtor je podpisan kot A. S., kar ne more biti nihče drug kot Anton Sovrè, saj v tem sestavku sam piše, da jo je kot dijak „mahnil peš od Zidanega mosta na obisk k svojemu sošolcu v Mokronog“; Sovrè je bil namreč doma ravno iz Šavne peči pri Zidanem mostu.

Verjetno je po raznih časopisih raztresenih še več Sovretovih prispevkov. Tako bi npr. k Sovretovim tekstno-kritičnim študijam lahko dodal še *Donesak k Traianovemu odgovoru na Plinijevo pismo CXX* (Glasnik Proforskega društva 6, 1926, 225—229). Sovretov bi utegnil biti tudi nekrolog za ptujskim notarjem in starinoslovcem Viktorjem Škrabarjem, objavljen v Jutru 1938 štev. 162 in podpisan z inicialkama S. A. Sovrè je sodeloval tudi pri reviji „Kritika“, ki jo je v letih 1925—27 izdajal Josip Vidmar; v njej je objavil vsaj dve recenziji (ocenil je Bradačev prevod Euripidove Medeje in Doklerjev prevod Salustijeve Vojne z Jugorto).

Med ocenami Sovretovih del bi moral omeniti vsaj še Košarjevo oceno Starih Grkov, objavljeno v Časopisu za zgodovino in narodopisje 34 (1939), 216—218, dalje oceno Sovrè-Tomčeve Latinske vadnice I, ki jo je Albin Vilhar napisal v Glasniku Proforskega društva 16

(1935—36), 387—389, in pa oceno prevoda Lukrecove pesnitve *De rerum natura*, ki jo je Ivan Pirkovič objavil v Naši sodobnosti 7 (1959), 1057—1068. Prav tako sem ob enem prvih Sovretovih strokovnih del, ob njegovi oceni Budisavljevičevega prevoda Euripidove Medeje (LZ 1920, 763—764), prezrl polemično repliko na to oceno, ki jo je Budisavljevič objavil v Glasniku Profesorskega društva 5 (1925), 607—610.

Postumno sta bili iz Sovretove zapuščine v zadnjih letih objavljeni še dve deli, in sicer prevod Plautovih Dvojčkov (v priredbi Marjana Beline, Ljubljana 1967) in prevod Prešernovih nemških pesnitev (v redakciji akademika Antona Slodnjaka, Ljubljana 1969. Strokovno oceno tega prevoda je objavil Lino Legiša v reviji Prostor in čas 1 (1969), 383—384. Za tisk pa je pripravljen prevod Teofrastovih Značajev, ki bo izšel v zbirki Kondor.

In še en curiosum, ki z umetniško intuitivnostjo prispeva k osvetlitvi Sovretovega lika: ni dvoma, da Rombos, profesor poetike v Rebulovem romanu *V Sibilinem vetru* (o tem romanu sem poročal v zadnjem zvezku ŽA), nosi tipične poteze Sovretove osebnosti (prim. zlasti str. 178, 219, 558).

2

Medtem se je v slovenski javnosti tudi že razdivjal prvi viharček okoli Sovretove rokopisne in knjižne zapuščine. Del te zapuščine je namreč prišel v roke zasebnega obrtnika Adolfa Ogrina; o tem je bila slovenska javnost obveščena v članku z naslovom *Odkritje, ki ni slučajno*, ki ga je objavil Juš Turk v slovenskem tedniku TT dne 16. marca 1969. Članek je poln netočnih, neresnih in senzacionalnih namigovanj, kot tak niti ne bi zaslužil odgovora, če ne bi bil objavljen v časopisu, ki se ponša z največjo naklado med Slovenci in ki s tem pač v precejšnji meri ustvarja javno mnenje. Na obtožbe, ki zadevajo slovenistiko (*Župančič da je prepisoval?*), je s tehtnimi argumenti odgovorila Alenka Glazer v dnevniku „Delo“ dne 31. maja 1969 in z njimi ovrgla insinuacije, češ naj bi Sovrè v svojih zasebnih zapiskih Otona Župančiča, za Prešernom nedvomno največjega slovenskega pesnika, dolžil plagiatstva.

Na še težje obtožbe, ki posredno zadevajo klasične filologe, sva v imenu oddelka za klasično filologijo napisala odgovor dr. Erika Mihevc-Gabrovec in podpisani. Za moralni lik omenjenega slovenskega tednika je značilno, da je dal nekompetetnemu časnikarju na voljo celo stran svojega časopisa in mu omogočil, da se na široko razpiše o Sovretu in njegovi zapuščini; isti časopis pa kljub izrecni pismeni zahtevi ni bil voljan v celoti objaviti pisma (na dveh tipkanih straneh!) dveh docentov, ki sta svoje življenje zapisala preučevanju antike in ki sta brez dvoma prva poklicana soditi o Sovretovi zapuščini, ampak je iz tega pisma samovoljno iztrgal in objavil dva kratka odstavka.

Omenjeni članek skuša namreč zbuditi splošen vtis, kot da ni bilo med Slovenci še nič storjenega za objavo Sovretovih rokopisov, kar pa je

daleč od resnice. Kar je bilo med temi rokopisi namenjeno za tisk, je bilo tudi tiskano, še več, objavljeni se bili tudi takšni rokopisi, ki jih je bilo mogoče objaviti samo z večjimi ali manjšimi redaktorskimi posegi in dopolnitvami. Seveda se tudi v rokopisih Sovretovih univerzitetnih predavanj (le-ta sestavljajo namreč pretežni del zapuščine, ki jo je odkupil Adolf Ogrin) skriva marsikak krajši prevod ali izvirna sodba, ki bi zaslužila, da se otme pozabi. Slabo uslugo Sovretovemu spominu pa bi storili, če bi nekritično objavljali vsevprek, kar je ostalo v njegovi zapuščini in česar pokojni profesor tudi sam pred desetletji, ko so ta predavanja nastajala, ni nameraval in ni hotel objaviti v takšni obliki. Za njegov kritični odnos do lastnega dela je značilno, da kljub večkratnemu prigovarjanju ni bil voljan ponatisniti niti svojih „Starih Grkov“, ki imajo vse drugače izklesano obliko.

3

V nadaljevanju želim opozoriti na nekatere fragmente Sovretove zapuščine, ki niso prišli v privatno last Adolfa Ogrina, ampak so raztreseni drugje.

Najpomembnejša med temi fragmenti je vsekakor mapa z gradivom za rekonstrukcijo Raikove listine. Z rekonstrukcijo te listine se je Sovrè intenzivno ukvarjal v letih 1934—1936, ko je služboval kot prosvetni inšpektor v Beogradu. Svoja dognanja (*Zur Wiederherstellung der Raiko-Urkunde*, 12 tipkanih strani v nemščini) je najprej po posredovanju prof. Vladimira Mošina ponudil v objavo tedanjemu uredniku Byzantinische Zeitschrift, prof. Franzu Dölgerju. Le-ta mu je odgovoril z obsežnim pismom (datirano 17. dec. 1936) na štirih gosto tipkanih straneh, kjer je nanizal vrsto svojih kritičnih pripomb. Vendar se zdi, da Dölger Sovreta s svojimi pripombami ni prepričal. Sovrè se je še naprej ukvarjal z raziskovanjem Raikove listine in pripravil drug, krajši prispevek o njej, *Moje pripombe k Rajku* (šest tipkanih strani v slovenščini); delal je tudi razne koncepte v srbohrvaščini, vendar nisem mogel ugotoviti, ali je bilo kaj od tega objavljeno.

Vsekakor je to poglavje Sovretove dejavnosti zanimivo, ker kaže, s kakšno vnemo se je zagrizel v tekstno-kritične probleme grških tekstov iz bizantinskega obdobja. Morda bi njegova rekonstrukcija in interpretacija tega zanimivega zgodovinskega dokumenta tudi še po tridesetih letih zaslužila pozornost in objavo.

4

V članku *Latinska in grška posvetila prijateljem* (ŽA 15, 1965, 65—68) sem nanizal vrsto posvetil v obliki elegičnega distiha ali v drugačnih metrumih, ki jih je Sovrè zapisal v knjige, poklonjene svojim prijateljem. Naj tamkajšnje navedbe dopolnim še z dvema posvetiloma prof. dr. Ivanu Tertniku,

Ivan Tertnik (1859—1941) je bil Sovretov gimnazijski profesor latinščine, grščine in slovenščine; njegov lik je lepo orisal Jože Debevec v dijaškem listu Mentor 1937—38, 169—170. Sovrè je gojil do Tertnika globoko hvaležnost in je ob vsaki priložnosti, tudi v časopisnih izjavah, poudarjal, da vse svoje znanje grške in latinske slovnice dolguje edinole njemu. V znak hvazežnosti mu je posvetil tudi svoj prevodni prvenec, prepesnitev Sofoklovega Kralja Oidipa (Ljubljana 1922), s temle besedilom: „Prevod hvaležno poklonim svojemu učitelju, profesorju dr. Ivanu Tertniku, ki je vodil nekoč moj plahi korak, da sem našel v sveti hram grške poezije”.

Poleg tega pa je Sovrè poklonil Tertniku še poseben, v usnje vezan izvod te knjige s številnimi popravki in zanimivimi obrobni opazkami ter s temle grškim posvetilom: “Ὅπως εὐνοικῶς μνημονεύης τοῦ ἐρμηνευτοῦ, ὃς οὐκ ὀλίγας νύκτας διηγεροπνηκῶς σοι μόνῳ ἠδονὴν παρασχῆσων τοῦτο τὸ ἔργον ἐπέτελεσεν.

Tertniku je Sovrè poklonil tudi večino svojih drugih knjig. Med njimi je zanimiva *Lanx Saturata* (Ljubljana 1928), ki ima spredaj natisnjen tale distih:

*I. liber. es testis. praeceptor sibi caro
quas habeat grates auctor adusque tuus/*

Lanx Saturata s tem tiskom je unikat; hrani jo asistent Jože Koruza v Ljubljani.

5

V Seyfertovi izdaji Ksenofontovih Memorabilij, ki jo je Sovrè hranil v svoji knjižnici (Leipzig 1869³), sem našel takole polatinjen odlomek Homerjeve Iliade B 188—191.198—202, ki ga citira Ksenofon, Mem. I 2, 58 (za Sovretovo delovno metodo so značilne številne variante posameznih verzov, ki jih navajam v opombi pod črto):

- 188 In quemcumque cadit, seu rex est aut generosus,
astitit et blandis conatur sistere verbis:
„O bone, non tibi par veluti timido trepidare!
191 Quin age et ipse sede et reliquum fac sidere vulgus!
198 Sed de plebe virum cum clamosumque videret,
tundebat sceptro, dura sic voce crepitante:
„Improbe, fac sed eas, placide audi verba aliorum,
qui virtute valent: tibi nec vis commoda Marti,
202 despectus semper pugnaque es consilioque”.

-
- 188 In quemcumque cadit, seu regem praecipuumve
In quemcumque cadit, seu regem seu generosum
In quemcumque cadit, seu rex aut praecipuus sit

- 190 O bone, non tibi fas instar timidi trepidare
 199 percutit hunc sceptro, dura sic voce crepitante
 202 contemptusque iaces in bello concilioque
 contemptusque iaces aciebus consilioque
 despectusque iaces certamine consiliove
 despectusque pates in pugna consilioque
 nullius pretii belloque es consilioque
 despectu cunctis in pugna es consilioque

6

V prevodu 199. verza se mu je heksameter očitno zataknil, kajti predzadnja stopica ima eno kratčino preveč.

V ŽA 15 (1965), 68, sem med drugim omenil tudi Sovretov latinski prevod Platonove Apologije. Ta prevod je nastal kot nekakšen polemičen odgovor na latinski prevod Apologije, ki ga je oskrbel Lorenzo Cammelli (*Platone, L'Apologia di Socrate. Testo greco con versione latina e note italiane di Lorenzo Cammelli*. Milano 1941²⁾) in ki je v Sovretu zbudil veliko negotovanje. Nedvomno bi bila zanimiva stilistična primerjava med Cammellijevim in Sovretovim prevodom.

Pripomnim naj še, da je poleg Apologije Sovrè polatinil tudi začetna poglavja Platonovega Faidona, vendar je tudi ta prevod obležal v rokopisu.

7

Po raznih knjigah, ki jih je iz Sovretove zapuščine odkupil oddelek za klasično filologijo ljubljanske univerze, je raztresenih tudi precej še neobjavljenih prevodov posameznih odlomkov v slovenščino. Naj navedem samo dva daljša odlomka, ki izvirata verjetno iz začetne faze Sovretove prevajalske ustvarjalnosti in se mi zdita posebno pomembna za preučevanje njegovega stilnega in jezikovnega razvoja v tem obdobju.

Prvi je prevod odlomka iz Euripidove Ifigenije v Tauridi 77—122:

O r e s t e s

O Phoibos, v kakšno mrežo si me spet zaplèl
 s svojim izrekom, kar sem maščeval očetu kri
 in umóril mater! Druga za drugo so me tirale
 Erinyje ubežnika, gonèč me z rodnih tal,
 da v krogu križem svet pretekel mnogo sem poti.
 Prišèl sem tebe vpraševat, kako dospel bi konca
 blaznivih blodenj in naporov,
 ki sem jih nosil, po vsej Grški se podeč.

Pa si mi del, naj pótujem v deželo Taurido,
 kjer sestra tvoja Artemis ima oltarje:
 le-ondi ugrabim naj boginjin kip, ki pal je, pravijo,
 z nebá na zémľjo v ta-le tempelj tu:
 a čim prebóm nevarnost in bo moj,
 biló z lestjó, biló po srečnem že naključju,
 poneseš naj, si ukazal, ga v Athene —
 kako pa dalje z njim, mi nisi razodel:
 če to izvršim, bo konec mojih muk.
 Poslušen tvojemu ukazu sem zdaj tu
 v neznani in puščobni zemlji. (Pyladu:)
 Povej, Pylades, družé moj v trpljenju,
 kaj nama je početi! Saj vidiš, kolik zid
 oklepa tempelj. Bi mar po lestvi nanj?
 A kje jo najti, ko ne veva kam ne kod?
 Mar naj z navôri izkréhneva zapahe?
 Kaj pa, če naju pri odpiranju zalotijo,
 če spazijo, kako si delava dostop? Po nama bo!
 Zato pa pobegníva rajši, ko da pogineva,
 nazaj na brod, ki naju je prinesel!

P y l a d e s

Da bi bežala? Kaj še! Te navade nimava!
 In božji izrek — nikar ga sramotiti!
 Ne, proč od templja, skrivaj se v votline,
 ki oplakuje val jih temnegà morjá,
 daleč od ladje, da — ako kdo jo ugleda —
 ne javi oblastém in naju s silo ne ukroté!
 A čim odprè somórna noč okó,
 pogumno vse moči napníva,
 da odneséva gladki kip iz templja!
 Poglej jih tam-le line med triglifi:
 lahkó bo zlesti skoznje. Kdor je junak, ta tvega,
 plahún pa ni nikjer zanič.
 Saj nisva ka-li prebrodíla dolge póti,
 da bi pred ciljem obrníla se domov!

O r e s t e s

Tvoj svèt je dober. Treba poslušáti! Brž odtod,
 na kraj, kjer se je skriti móči, da naju ne uzró!
 Ne maram, da bi jaz bil kriv neizpolnjênemu izreku.
 Pogum velja! Ni ga napora, ki bi mogel biti mladcu za
 izgovor!

Sodim, da gre za enega Sovretovih najstarejših poskusov v prevajanju grške dramatike. Na to kažejo razne značilnosti. Predvsem grška imena niso podomačena, ampak transkribirana z vso doslednostjo, tako da so ohranjena celo posebna znamenja za *y*, *ph*, *th*: takšno prakso je Sovrè uveljavljal samo v svojih prevodnih prvencih, nekako do leta 1925. Dalje so v prevodu številni kroatizmi (*tirati*, *druže*, *brod*) in literarni izrazi (*lest*, *somoren*, *dospeti konca*, *prebom nevarnost*), ki jih je Sovrè tako rad uporabljal prav v svojih začetniških prevodih. In končno je značilno, da uprablja jamske metrumne različnih dolžin, od štiri do sedmerostopnih jambov. Tega pozneje ni več delal; vsi njegovi tiskani prevodi grških dram so spesnjeni izključno le v blank-verzih. Na hrbtni strani je zapisano geslo: *Corrigere et longi ferre laboris onus!* Očitno je bil Sovrè ob prevajanju tega odlomka šele na začetku svoje poti. Če me občutek ne vara, gre za prevajalski poskus, ki je starejši tudi od najstarejšega njegovega tiskanega prevoda.

8

Drug zanimiv primer je prevod odlomka iz Vergilove Eneide VI 125—148, ki je očitno nastal v zvezi s pisanjem komentarja za latinsko čitanko *Lanx Saturata*, torej pred letom 1928:

Slušaj me, božice sin, Trojanec, podmladek Anchisov,
 slušaj me dobro in vedi: lehàk je sestop do podzemlja,
 kajti odprte vsevdilj so k Plutónu somornemu duri,
 a okreníti korak, vrniti se v zračno vedrino,
 težka, pretežka je stvar; le redki izvoljenci božji,
 ki jih vrlóst žarovita ponesla do zvezd je nebeških,
 silni junaki, sinovi vsevišnjih, so zmogli ovire:
 vsenaokoli zastirajo Hades nehodni lesovi,
 v lenih krivuljah se vije krog njega mrakotni Kokytos.
 Toda če res plamení nezmagana želja ti v srcu,
 dvakrat preplavati stygske valove, dva pot obiskàti
 črne globine peklà, če res te je volja nositi
 breme neznanskih naporov, čuj, kaj ti je prej izpolníti:

Na senčnem drevesu se skriva čudežna vejica,
 vsa zlata je prožna brstíka, prezlato se list lesketa.
 Kraljici mrakov posvečena čuva bohoten log,
 v somornem kotlu jo sence odevajo krog in krog.
 Podzemlja se noč skrivnostna nikomur prej ne odprè,
 dokler ne ulomi si vejice zlatolistnate:
 saj po običaju pradavnem prelepe Proserpine
 zahtev je, da čarobno vejo, kdor pride ji v dar prinesè.
 A čim je utrgana prva, brž druga za njo vzbrstí,
 i ta se od zlate kovine sijajno kot prva blesti.
 Obtoorej prodiraj pogled ti globoko v gozdno temó,

in ko si jo našel, utrgaj, kot treba, jo z golo rokó.
 Udala se sama bo voljno, če si po usodi izbran,
 če ne, pa ne odlomi je s silo niti z jeklom orožena dlan.

Ti verzji so zanimivi za osvetlitev zgodovine Sovretovega heksametra. Drugo polovico teh verzov srečamo v nekoliko spremenjeni obliki v komentarju k čitanki *Lanx Saturata* (str. 484—485). Ker gre v našem primeru očitno za starejšo redakcijo (v *Lanx Saturata* so številne trdote izgajane), lahko sklepamo, da je ta prevod nastal nekaj let pred 1928. Pričujoči odlomek pomeni potemtakem najstarejši primerek Sovretovih heksametrov. Značilno je, da je prva polovica odlomka (v. 125—137) prevedena v brezhibnih heksametrih, druga polovica pa v nekem metrumu, ki še najbolj spominja na heksametre z anakruzo; to pa je tista inačica heksametra, v kakršni je Sovrè prevedel tudi svoj prvi daljši antični tekst v tem metrumu, Horacovo Pismo o pesništvu (1934). Toda v našem primeru je ta heksameter veliko bolj ohlapen kot v prevodu Horacove Epistule, zlasti kar zadeva neurejeno menjavanje daktilov in trohejev, vrh svega pa je opremljen še z rimami.

Od kod takšna neizravnost v metrični formi? Morda je nanj nekoliko vplivala ritmična polimetrija, v kakršni je Eduard Norden prepesnil ravno šesti spev Eneide v nemščino (Sovrè je imel Nordenovo knjigo v svoji zasebni knjižnici). Toda verjetno je treba iskati resnične vzroke drugje. Očitno Sovretu pot do slovenskega heksametra, ki ga je pozneje obvladoval s takšno virtuoznostjo, spočetka le ni bila lahka. Očitno je precej okleval in eksperimentiral, preden se je odločil za heksameter v tisti dognani obliki, kot se je v slovenski poetiki udomačila po sloviti pravdi za slovenski šestomer. Ravno prevod fragmenta iz Vergilove Eneide je zanimiv dokument tega iskanja.

9

Še bolj zanimivi kot ti prevodni koncepti pa so razne izvirne in temperamentne sodbe, ki jih je — najrajši v nemščini — zapisoval kot marginalije v svoje knjige. Naj navedem dva, tri primere!

Tako je npr. o rimskem satiriku Juvenalu zapisal tole ostro sodbo (v Weidnerjevi izdaji Juvenalovih Satir, Leipzig 1889, p. XVII):

„Er ist auch wirklich nichts anderes als ein falscher Eiferer, durch und durch pervers angelangt, dem die Schilderung des Obszönen nur auf Sexuelle hinübergreifenden Genuß bereitet, weshalb er mit wahren, wieherndem Behagen die schönsten Schweinereien erzählt. Er ist kein Sittenrichter und Moralprediger, sondern ein abst (. . . ?) der impotenten alten Schweinigel, dem das Schwelgen in Bildern Lust bereitet, deren Inhalt er zu konkretisieren nicht imstande ist. Seine perversen Neigungen gehören in der Sittengeschichte ins Kapitel der 'Pica'.“

Še bolj uničujoča je sodba, ki jo je izrekel o prevodu Horacovih pesmi sodobnega nemškega pesnika Rudolfa Alexandra Schröderja (*Die Gedichte des Horaz*. Deutsch von R. A. Schröder. Wien 1935):

„Es hat mich nicht bald eine Übersetzung in größere Wut gebracht als diese Mühe 20-jähriger Arbeit. Sie ist von Anfang bis Ende ungenießbar. Erstens ist sie nicht deutsch, zweitens unverständlich, so daß du oft im Original nachschlagen muß, wenn du erfahren willst, worum es sich da und dort handelt, drittens papieren, so papieren, daß es nur (. . . *nečitljivo*. . .) von Trockenheit. Mit einem Wort, will jemand, daß ihm Horaz für immer verekert werde, so lese er dieses ohnmächtige, barbarisch verworrene Gestammel! Der Waschzettel auf dem Umschlagblatt ist der Gipfel von Unverschämtheit, Unwissenheit und verdorbenem Geschmack“.

Ocena je datirana februarja 1938. Pozneje je našel pri Haeckerju potrdilo svoje sodbe in julija 1940 pripisal:

„Veseli me, da sem našel možko besedo o Schröderjevi prevajalski umetnosti v Haeckerju, Vergil — Vater des Abendlandes 37 ss: „Lächerlich verborgene deutsche Wörter“. Ali: „Aber impotente Geheimräte und virulente Privatdozenten der klassischen Philologie rutschen anti-römisch auf den hochtürmigen Knien vor der ungewöhnlichen Übersetzungskunst d. Herrn Rudolf Alexander Schröder. . .“

Nasploh prevladujejo v Sovretovih opazkah turobni toni in temačne barve. Svoj fortissimo dosežejo ti toni v naslednjih stavkih, ki sem jih našel skicirane na nekem kartončku:

„Križa simptomatična povsod: v likovni umetnosti, plastični nič manj ko slikarski, katastrofalni bankrot! Civilizacija požira kulturo! Spengler ima prav, to se čedalje bolj vidi, s svojo morfologijo svetovne zgodovine, ko napoveduje za konec stoletja popoln razpad evropske kulture. Isto z jazzom: kdor se navdušuje z njim, pri njem nekaj ni v redu, razkroj v možganih! Milijonom zadostuje za umetnostne potrebe film: ni čuda, da se izgubi okus in pravilni odnos do umetnosti“.

Ljubljana.

K. Gantar.

Igor Pleško:

NON ADESTIS HIC

Nec iam vos adestis hic,
 felicissimi dies,
 noctes splendidissimae.
 Nec iam vos adestis hic,
 illae semitae magae,
 illa arcana mystica.
 Nec iam vos adestis hic,
 tempus, en, fit decolor,
 namque non adest amor.

Ljubljana.

Vertit: *S. Kopriva.*